

8

मनुष्यसिंहयोः मैत्री

सौराष्ट्रप्रदेशे सताधारग्रामस्य समीपे मोटीमौणपरी नामकः ग्रामः वर्तते । कतिवर्षपूर्वे तस्मिन् ग्रामे मात्रावालः नामकः एकः कृषीवलः आसीत् । नद्याः तटे कृषिवाटिका आसीत् । मात्रावाला प्रतिदिनं वाटिकायां वृक्षतले स्थित्वा नद्याः जलम् अपश्यत् ।

एकदा सः अपश्यत् । सिंहः स्वभार्याया सह नद्याः जलपानार्थम् आगच्छत् । नद्याः जले स्थितः मकरः सिंहभार्यायाः वधम् अकरोत् । सिंहः तस्याः रक्षणाय प्रयत्नम् अकरोत्, किन्तु निष्फलः अभवत् । दुःखितः सिंहः नद्याः तटे अतिष्ठत् । चतुर्णां दिनानाम् अनन्तरं यदा मकरः नद्याः तटसमीपं आगच्छत् तदा सिंहः शीघ्रतया आक्रमणम् अकरोत् । तयोः मध्ये घोरयुद्धम् अभवत् । सिंहः मकरस्य वधम् अकरोत् । किन्तु सः स्वयमपि क्षतिग्रस्तः भूत्वा तत्रैव अपतत् ।

मात्रावालः दूरतः एतत् अपश्यत् । सः क्षतिग्रस्तसिंहस्य सहायतार्थं तत्र अगच्छत् । औषधानि आनीय सः सिंहस्य शुश्रूषाम् अकरोत् । कति दिनानन्तरं सिंहः स्वस्थः अभवत् तथा च तस्य मित्रम् अभवत् । तदनन्तरं सः एव सिंहः प्रतिदिनं मात्रावालः गृहे तस्य समीपं न्यवसत् । सः मात्रावाल सह सर्वत्र भ्रमणम् अकरोत् । तस्य गृहं क्षेत्रं च अरक्षत् । मनुष्यसिंहयोः एषा अद्वितीया मैत्री कतिवर्षपर्यन्तं प्राचलत् । मात्रावालं निधनकाले दुःखितः सिंहः श्मशानयात्रायाम् अपि अगच्छत् । श्मशानतः एव सः वनम् अगच्छत् । तदनन्तरं कोऽपि जनः तं सिंहं न अपश्यत् ।

अद्यापि जनाः एतस्य सत्यप्रसङ्गस्य विस्मरणं कर्तुं न शक्नुवन्ति ।

टिप्पणी

कतिवर्षं केटलांक वर्षं कृषिवाटिका भेतरवाडी स्थितः रडेवो सिंहभार्या सिंङनी पत्नी, सिंङण क्षतिग्रस्तः ँजवाणो भूत्वा थईने अपतत् पड्यो आनीय लावीने शुश्रूषाम् सेवा, सारवार निधनकाले भरण समये

स्वाध्यायः

1. नीयेना शब्दोनुं उथ्यारण साथे अनुलेपन करो :

सौराष्ट्रप्रदेशे, मात्रावालः, कृषिवाटिका, क्षतिग्रस्तः, शुश्रूषाम्, मनुष्यसिंहयोः, सत्यप्रसङ्गस्य, सहायतार्थम्

2. पाठना आधारे नीयेना प्रश्नोना जवाब संस्कृतमां आपो अने लभो :

- (1) मात्रावालः ग्रामस्य नामः किम् ?
- (2) नद्याः तटे कस्य कृषिवाटिका आसीत् ?
- (3) एकदा सिंहः स्वभार्यया सह कुत्र आगच्छत् ?
- (4) मकरः कस्य वधम् अकरोत् ?
- (5) कः क्षतिग्रस्तस्य सिंहस्य शुश्रूषाम् अकरोत् ?

3. उदाहरणमां अताव्या प्रमाणे क्रियापदोनां रूपोमां परिवर्तन करो पाठमां तेनो उपयोग क्वां थयो छे ते शोधो :

उदाहरण : दृश् - अपश्यत्

वद् - अवदत्

गम् (गच्छ्) - _____

वस् - _____

कृ - _____

रक्ष् - _____

भू - _____

चल् - _____

पत् - _____

4. नीये आपेलां विधानोने वार्ताना क्रममां गोठवीने इरीथी लभो :

- (1) श्मशानतः एव सः वनम् अगच्छत्।
- (2) सः क्षतिग्रस्तस्य सिंहस्य सहायतार्थं तत्र अगच्छत्।
- (3) नद्याः तटे मात्रावालः कृषिवाटिका आसीत्।
- (4) मात्रावाल सह सर्वत्र भ्रमणम् अकरोत्।
- (5) दुःखितः सिंहः नद्याः तटे अतिष्ठत्।

5. ઉદાહરણ પ્રમાણે વાક્યમાં ફેરફાર કરો :

ઉદાહરણ : સિંહ: સ્વભાર્યયા સહ નદ્યા: જલપાનાર્થ ગચ્છતિ ।

સિંહ: સ્વભાર્યયા સહ નદ્યા: જલપાનાર્થમ્ અગચ્છત્ ।

- (1) મકર: સિંહભાર્યાયા: વધં કરોતિ ।
- (2) સિંહ: નિષ્ફલ: ભવતિ ।
- (3) સિંહ: ગૃહં ક્ષેત્રં ચ રક્ષતિ ।
- (4) મનન: પોરબન્દરનગરે વસતિ ।
- (5) બાલ: ચલચિત્રં પશ્યતિ ।

6. નીચેની ખાલી જગ્યા પૂરો :

- (1) કૃષીવલ: વૃક્ષતલે સ્થિત્વા નદ્યા: જલમ્ અપશ્યત્ । (સ્થા)
- (2) શિષ્ય: શાલાં _____ અભ્યાસમ્ અકરોત્ । (ગમ્)
- (3) ભક્ત: કથાં _____ ભોજનમ્ અકરોત્ । (શ્રુ)
- (4) ભિક્ષુકાય ભોજનં _____ સ: અઘ્રાદત્ । (દા)
- (5) શ્યામ: દુઘં _____ શયનમ્ અકરોત્ । (પિબ્)
- (6) ગૃહકાર્યં _____ ક્રીડાર્યમ્ અગચ્છત્ષ (કૃ)

7. તમારા શિક્ષક વાર્તાનો જે પરિચ્છેદ બોલે તે તમે ધ્યાનથી સાંભળીને તમારી નોટબુકમાં લખો. તમારા શિક્ષક મિત્રને બતાવો અથવા પાઠ્યપુસ્તક સાથે રાખી જાતે તપાસો અને ભૂલો સુધારો.

8. તમારી નોટબુકમાં જંગલનું ચિત્ર દોરો અને રંગ પૂરો.

પ્રવૃત્તિ :

- આ વાર્તાનું મનમાં વાચન કરો.
- આવી જ મનુષ્ય-પ્રાણીની દોસ્તી વિશેની સત્યઘટના તમારા વિસ્તારમાં બની હોય તો તમારા શિક્ષકની મદદથી તેની સંસ્કૃતમાં રજૂઆત કરો. જેમ કે...
  - ગલૂડિયું - બાળકની દોસ્તી
  - ડોશીમા - બિલાડીની દોસ્તી
  - મમ્મી - ગાયની દોસ્તી
- પ્રાણી-મનુષ્યની પ્રેમની વાર્તા લાઈબ્રેરીમાં જઈને શોધીને લાવો અને પ્રાર્થના-કાર્યક્રમમાં રજૂ કરો.

